

Curaçao, 22 april 2009

Voorgestelde aanwijzingsbevoegdheid van de baan

Het bestuur van de Orde van Advocaten Curaçao heeft in een brief van 9 januari 2009 aan de Raad van State van het Koninkrijk ernstige bezwaren naar voren gebracht tegen de voorgestelde aanwijzingsbevoegdheid van de Nederlandse Minister van Justitie in zijn hoedanigheid van lid van de Raad van Ministers van het Koninkrijk. De Raad van State heeft een negatief advies over die aanwijzingsbevoegdheid naar de Koninkrijksregering gestuurd. Inmiddels is op 26 maart 2009 door de Politieke Stuurgroep Staatkundige Veranderingen besloten dat de voorgestelde aanwijzingsbevoegdheid van tafel is. De aanwijzingsbevoegdheid opgenomen in artikel 51 van het Statuut blijft gewoon bestaan; deze regeling is ook met de nodige (procedurele) waarborgen omgeven.

In verband met de helderheid van de discussie die vervolgens in het kader van het komende referendum over dit onderwerp wordt gevoerd acht de Orde het van belang het volgende op te merken.

In de discussie wordt naar voren gebracht dat als de toekomstige Minister van Justitie van Curaçao beleid wil voeren, hij het voornemen hiertoe eerst aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie moet voorleggen. Dit is onjuist. Alleen een bijzondere aanwijzing van de Minister van Justitie aan de procureur-generaal (bijvoorbeeld: vervolg Mr. Frielink) dient eerst aan

het Hof te worden voorgelegd. Voor algemene aanwijzingen (beleid) geldt dit niet (zie de bijgevoegde besluitenlijst van de Stuurgroep d.d. 26 maart 2009).

Tegen het moeten voorleggen van een bijzondere aanwijzing aan het Hof van Justitie wordt aangevoerd dat dit in strijd is met de "*trias politica*" (de scheiding der machten). Het zou niet 'des rechters' zijn zich in het vervolgingsbeleid te mengen. Enkele kanttekeningen zijn hierbij noodzakelijk.

Het bestaande Nederlands Antilliaans staatsbestel is zeker geen onverkorte neerslag van de "*trias politica*". In het ideaal van de "*trias politica*" bestaan er drie onderscheiden machten welke onafhankelijk van elkaar ontstaan en opereren: de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Tot de uitvoerende macht behoort mede het vervolgingsbeleid. In de Nederlandse Antillen ligt de uitvoerende macht bij de Regering. De Regering wordt gevormd door de Gouverneur en de Raad van Ministers. De Ministers worden na overleg met de Staten door de Gouverneur benoemd. Hiervoor is dus het vertrouwen van de Staten vereist. De Raad van Ministers en de ministers afzonderlijk leggen verantwoording af aan de Staten van de Nederlandse Antillen. De leden van de Staten worden eens in de vier jaar gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging per eiland. De Regering en de Staten vormen tezamen de wetgevende macht.

De rechterlijke macht kent belangrijke taken en bevoegdheden welke bij een strikte toepassing van de "*trias politica*" niet des rechters zouden zijn. Zo heeft het Hof tot taak krachtens artikel 15 WvSv op klacht van een direct belanghebbende, of zelfs ambtshalve ingevolge artikel 29 WvSv, te toetsen of vervolging moet worden gelast. Dit systeem geldt in meer of mindere mate ook in de andere delen van het Koninkrijk. Bijvoorbeeld in Aruba waar het Hof krachtens artikel VI.27 Staatsregeling jo. artikel 66 Samenwerkingsregeling bevoegd is bijzondere aanwijzingen te geven aan het openbaar ministerie een vervolging in te zetten of voort te zetten. Het betreft hier wettelijke regelingen van de eigen wetgever waarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat een te strikte scheiding der machten niet als gewenst wordt bevonden. Daarmee is ook gegeven dat het in onze bestaande rechtsorde niet wegens strijd met de "*trias politica*" of anderszins ontoelaatbaar is het Hof te laten toetsen of een bijzondere aanwijzing van de Minister van Justitie (die een burger rechtstreeks aan politieke vervolging bloot kan stellen) door de beugel kan.

Waar de juridische discussie nu in feite nog over gaat (of zou moeten gaan) is of het gewenst is om de bevoegdheid van de toekomstige Minister van Justitie van Curaçao, de bevoegdheid dus om een bijzondere aanwijzing te geven (tot vervolging in een individueel geval of tot het daarvan afzien), te beperken. Het is deze beperking die in de besluitenlijst van de Stuurgroep d.d. 26 maart 2009 is verwoord door zulks aan voorafgaande rechterlijke toetsing te onderwerpen. Deze discussie, welke zeker niet nieuw is en ook zeker niet beperkt tot het Konink-

rijk, komt in feite neer op de vraag of het openbaar ministerie, met aan het hoofd daarvan de procureur-generaal, instructies van de Minister van Justitie zonder meer heeft op te volgen of dat zij daadwerkelijke vervolgingsautonomie heeft, los van de wens van de Minister van Justitie. In het laatste geval ontstaat er in termen van staatsrecht in feite een vierde macht: de vervolgingsmacht. In Nederland geldt het eerste. Per 1 juni 1999 heeft de Nederlandse Minister van Justitie de bevoegdheid het openbaar ministerie te bevelen bepaalde strafbare feiten op te sporen of te vervolgen. Dat bevel wordt aan het College van procureurs-generaal gegeven dat vervolgens zijns zienswijze kenbaar kan maken. De Nederlandse regeling voorziet niet in voorafgaande rechterlijke toetsing (vergelijk voor de periode vanaf 1827 ook artikel 5 van de Nederlandse Wet op de rechterlijke organisatie).

In de voorgestelde regeling voor Curaçao komt te gelden dat de procureur-generaal een dergelijke bijzondere aanwijzing altijd eerst aan het Hof dient voor te leggen. Dit uitgangspunt is in overeenstemming met de eerder door het Hof van Justitie aangenomen bevoegdheid van de procureur-generaal dergelijke aanwijzingen aan wet en recht te toetsen. Het uitgangspunt wordt ook in de literatuur als het minst onwenselijk omschreven (vgl. NJB, 26 januari 2007, Nr. 4, blz. 219).

De Orde meent dat het eerst ter toetsing aan het Hof voorleggen van de bijzondere aanwijzing van de Minister van Justitie waarborg biedt tegen (willekeurige) door politieke motieven ingegeven vervolgingen. De regeling raakt geenszins de bevoegdheid van de Minister van Justitie algemene aanwijzingen te geven aan de procureur-generaal en aldus beleid vast te stellen.

Om voornoemde redenen heeft de Orde dan ook geen bezwaar tegen de voorgestelde toetsing.

Namens het bestuur van de Orde,

Karel Frielink – Deken